

Mahdoton tehtävä? Suuret sosiaalipoliittiset uudistukset 2020-luvulla

Pasi Moisio @pasi_moisio

XVII Bruno Sarlin -seminaari 2.12.2021

Miksi pitää uudistua?

- Hyvinvointivaltio rakennettu vuosikymmenien aikana pala palalta vastaamaan oman aikansa yhteiskunnan tarpeisiin
- Teknologian kehitys ja globalisaatio muuttavat työmarkkinoita.
- Väestö- ja perherakenteet ovat muuttuvat
- Ihmisten arvot ja odotukset sosiaaliturvaa kohtaan muuttuvat
- Vuosikymmenien paikkailu ja lisääily (tilkkutäkki)

Kehittyneen hyvinvointivaltion ongelmat

Eri kuin rakentamisvaiheen ongelmat

Sosiaaliturvan toimeenpanoon ja hallintoon liittyvät ongelmat

- Monimutkaisuus, asioinnin vaikeus, väliinputoamiset, toimeenpanon siiloutuminen

Näkemyserot sosiaaliturvan tarkoituksesta sekä yksilön ja yhteiskunnan oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainosta

- Etuuksien sovittelu ansioihin, sosiaaliturvan yksilöllistäminen, velvoitteet osallistua palveluihin

Koko nykyjärjestelmän toimivuuteen ja periaatteisiin liittyvä kritiikki

- Syyperusteisuus, velvoittavuus, riskien yhteisvastuu

Toimeenpanon ongelmat

Osin väistämätön seuraus kattavasta järjestelmästä

Onko lainsäädännön monimutkaisuus ongelma, jos asiakasrajapinta yksinkertainen?

Yksinkertaistaminen vähentäisi elämäntilanteiden huomioimista

Tietosuoja ja toimeenpano

Toimeenpanon instituutiot ja valta

Hyvinvointivaltion rajat

Mikä on sosiaaliturvan tehtävä?

- Vakuutus riskeiltä, kansalaispalkka, palkka- ja yrittäjätuki...?

Etuudet, palvelut ja (työmarkkinoiden) sääntely

Yksilön ja yhteiskunnan oikeudet ja velvollisuudet?

Tarpeet ovat rajattomat, resurssit rajalliset

Kasvun rajat ja uudistusten nolla-summa peli

Identiteettipolitiikka ja tunnustuksen vaatimus

Nykyjärjestelmän periaatteiden kritiikki

Kohteena sosiaalivakuutuksen ja -huollon muodostama hyvinvointivaltioiden perusta

Sosiaalivakuutus mullistus yhteiskunnallisessa ajattelussa 1800-luvulla, köyhäinhoidosta kasvoi sosiaalihuolto

Vakuutussolidarisuudesta juontuu velvoittavuus – riskit toistensa puolesta kantava yhteisö asettaa velvoitteita toisilleen

Perustulo ja perustili eri variaatioineen tunnetuimmat nykymallin kriitikot

Tulevaisuuden sosiaalipolitiikan arvopohja?

Oikeuksien ja tasa-arvon tavoitteet vaativat toteutuakseen solidaarisuutta, joka mahdollistaa ne

Solidaarisuus vaatii minimissään odotuksia jostain yhteenkuuluvuudesta

Hyvinvointivaltion solidaarisuus perustunut fyysisten rajojen sisällä kansallis- ja luokkaidentiteettiin - Mille tulevaisuudessa some- ja keinotodellisuudessa?

Utilitarismi levinnyt taloustieteestä myös sosiaalipolitiikan arvoksi. Tuoko vihreä siirtymä sopimus-/velvollisuusetiikkaa vahvemmin yhteiskunnan kehittämisen arvoksi?

Onko uudistaminen mahdollista?

Politiikka on aina eri intressien yhteensovittamista – sosiaalipolitiikka ei ole auton moottori, joka täytyy ”korjata”

Monimutkaisten järjestelmien uudistaminen mahdollista vain inkrementaalisesti – miksi politiikassa aina kokonaisuudistukset?

Mistä ohjelmatyö ja voima uudistuksille puolueiden kovertuessa ja some-politiikan noustessa?

Kiitos!